

**W 140 ROCZNICĘ OGŁOSZENIA PIERWSZEGO OPISU MITOZY
W KOMÓRKACH ZWIERZĘCYCH
przez DOKTORA WACŁAWA MAYZLA**

W roku 2015 minie sto czterdzieści lat od opublikowania istotnego odkrycia w cytologii komórek zwierzęcych – opisanie podziału komórek (mitozy) przez Wacława Mayzla. Dr Wacław Mayzel był wówczas asystentem Profesora Henryka Fryderyka Hoyera w Zakładzie Fizjologii i Histologii Uniwersytetu Warszawskiego. Obserwacje o podziale komórek zostały opublikowane w roku 1875 w języku polskim „*O szczególnych zjawiskach przy dzieleniu się jąder w komórkach nabłonkowych*” *Medycyna, czasopismo tygodniowe dla lekarzy* 1875; 3(45) 409-412 i w języku niemieckim „*Ueber eigenthumliche Vorgänge bei der Teilung der Kerne In Epithelialzellen*” (*Centralblatt f.die Med. Wissenschaften* 1875, 50: 849-852). Opisując wygląd komórek i zmiany dotyczące materiału jądrowego uporządkował zaobserwowane obrazy tak, że możemy rozróżnić opisy figur mitotycznych znane ze współczesnych nam podręczników. Sam Autor nie był stanowczy w nazwaniu swoich obserwacji jednoznacznie podziałem komórek ale napisał: „...wątpić prawie nie można, że mamy przed sobą prawdziwe zjawisko podziału komórek i jąder.”

Prace nad mitozą komórek zostały potwierdzone w wielu badaniach i znajdują aplikacje praktyczne w wielu badaniach współczesnych. Była to pierwsza nowoczesna obserwacja nad podziałem komórek zwierzęcych. A badania nad tym zjawiskiem trwają do dnia dzisiejszego. Warto przypomnieć w 140 – tą rocznicę pierwszej pracy o mitozie komórek zwierzęcych jej Autora.

Dr Wacław Mayzel urodził się w dniu 12 września 1847 roku w Kunowie w rodzinie zarządcy majątku ziemskiego. Wacław Mayzel wykształcenie ogólne uzyskał w Liceum św. Anny w Krakowie, w roku 1865 rozpoczął studia lekarskie w Szkole Głównej w Warszawie, które ukończył uzyskując dyplom

lekarza w 1870 roku. Jako student pracował naukowo i przygotował prace p.t. „*Poszukiwania nad powstawaniem ropy*”, która została nagrodzona Złotym Medalem przez Wydział Lekarski. Od czasów studenckich był związany z Zakładem Histologii i Fizjologii prowadzonym przez Prof. Henryka F.Hoyera, bardzo zasłużonego dla medycyny w Polsce. Poza podziałem komórek W. Mayzel pracował również nad biologiczną oceną wód, we współpracy z tzw. Komisją Wodną w Warszawie, zajmował się analizami moczu, napisał pierwszy polski podręcznik dotyczący analizy moczu („*Wskazówki do rozbioru moczu*” (1890). Przetłumaczył i wydał i tom K.Darwina „*O powstawaniu gatunków drogą naturalnego doboru*”, wyd. Niwa 1873).

W roku 1895, prawdopodobnie w związku z odejściem H.F.Hoyera przestał pracować w zakładzie. Niemal wyłącznie zajmował się analityką lekarską. Był entuzjastą muzyki, przyjaźnił się z Karolem Szymanowskim i Ludomirem Różyckim. Często chodził do kina, zwanego wówczas „kinematografem”, lubił zwiedzać muzea. Niestety dużo palił. Zmarł w Warszawie 19 kwietnia 1916 roku, został pochowany na cmentarzu Powązkowskim.

Opublikowano o Nim kilkanaście artykułów i wspomnień. W stulecie opisu mitozy Akademia Medyczna w Warszawie wydała druk bibliofilski zawierający Jego pracę z 1875 roku, Wydział Nauk Medycznych Polskiej Akademii Nauk uchwalił w roku 1998 Honorowe Wyróżnienie „*Laur Medyczny im. Dr Wacława Mayzla*” przyznawane studentom pracującym naukowo. Do roku 2015 nadano to wyróżnienie 53 osobom. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Biologii Komórki w roku 2008 uchwalił przyznawanie „Nagrody im. Dr Wacława Mayzla”, za najlepszą pracę opublikowaną w *Postęпах Biologii Komórki*.

Warszawa, maj 2015 r.

Opracował: Janusz Komender